

EDEBİYAT İLE DÜŞÜNCE AKIMLARI / FELSEFE ARASINDAKİ İLİŞKİ

- Edebiyat ve felsefe, yaklaşımları farklı olsa da insanı ilgilendiren her şeyi anlamaya ve ifade etmeye çalışır.
- Felsefe ve edebiyat, **insanı konu alır** ve her iki disiplin de **araç olarak dili kullanır**.
- Batı edebiyatına yön veren hümanizm, klasisizm, romantizm, egzistansiyalizm (varoluşçuluk), postmodernizm gibi **edebî akımların temelinde felsefi düşünceler vardır**.
- İnsanın var oluş problemini edebiyat yoluyla geniş kitlelere aktarmayı esas alan egzistansiyalizm akımı ve buna bağlı eserlerde felsefe edebiyat ilişkisi en üst düzeye ulaşılır.
- Andre Gide, Jean Paul Sartre , Albert Camus gibi yazarlar, aynı zamanda egzistansiyalist (varoluşçuluk)felsefenin kuramcılarıdır.
- Felsefi düşüncelerini edebiyatın anlatım imkânlarından yararlanarak roman, deneme gibi edebî türler yoluyla ortaya koyabilen filozoflar da edebiyattan yararlandıkları için edebiyat-felsefe ilişkisi iki yönlü devam etmektedir.
- Dini - tasavvufi Türk edebiyatının da** içerik yönünden felsefe ile yakından ilişkisi vardır. **Yunus Emre, Mevlana** gibi sanatçılarımızın fikirleri tüm dünyayı etkilemiştir.

EDEBİYAT İLE PSİKOLOJİ VE PSİKİYATRİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

- Edebiyatın, psikolojinin ve psikanalizin temel konusu insandır.
- Psikoloji ve psikiyatri, insanların davranışlarını ve iç dünyasını ele alır.
- Edebiyat da insan davranışları ve onun iç dünyasını konu edinir.
- Edebi eserlerde;
 - Karakterlerin duygu ve düşüncelerin yansıtılması,**
 - Ruhsal betimlemelerin yapılması,**
 - Bilinç akışı, iç çözümleme gibi teknikler kullanılması**
 - Bireyin iç dünyasını anlatan eserlerin ortaya çıkması** edebiyat ve psikoloji ilişkisini en belirgin gösteren özelliklerdir.
- Sigmund Freud**'un psikoloji bilimine yaptığı katkılar birçok yazarı da etkilemiştir.
- Sürrealizm akımı**, Freud'un **bilinçaltındaki duyguların** rüyalarda ortaya çıktığına dair görüşü etkisinde gelişen bir akımdır.

İlk psikolojik romanımız **Eylül (Mehmet Rauf)**

- Peyasi Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar** gibi bireyin iç dünyasını esas alan yazarlar
- Oğuz Atay, Yusuf Atılgan** gibi modernist yazarlar psikolojiden sıklıkla yararlanmışlardır.

DİLİN TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ DEĞİŞİMİNİ ETKİLEYEN SEBEPLER

Dil, canlı bir varlıktır. Doğar ve zaman içinde gelişir. Dil değişen, gelişen bir özelliğe sahiptir.

Dilin zaman içinde uğradığı değişim ve gelişme iki şekilde kendini gösterir:

- Dilin yapı ve işleyişine bağlı olarak,**
- Dış etkenlerle**

Dış etkenlere;

Siyasî ve sosyal hayatındaki değişimler, göçler, din değiştirmeler, komşu veya komşu olmayan millet ve kavimlerle yapılan ticarî ve kültürel alışverişler, kültür alanı değişimleri, yeni buluşlar örnek gösterilebilir.

Uygur Türklerinin Budizm'i ve Manihaizm'i kabul etmesi
Türklerin İslamiyet'i kabul etmesi
Tanzimat'ın ilanıyla Batılı toplumlarla yaşanan yoğun ilişkiler
Millî Edebiyat Dönemi'nde başlatılan dilde sadeleşme çalışmaları

Eski Türkçe İle	Türkiye Türkçesi İle
Öpkem kelip ogradım	Öfkelenip dışarı çıktım
Arslanlayu kökredim	Arslan gibi kökredim
Alplar başın togradım	Yiğitler başını doğradım
Ermdi meni kim tutar	Şimdi beni kim tutabilir.
Kanı akıp yoşuldu	Kanı akıp boşandı
Kabı kamug deşildi	Derisi baştan başa deşildi
Ölüg birle koşuldu	Ölülerle bir oldu
Togmuş küni uş batar	Doğan güneş işte batıyor
Kaklar kamug kölerdi	Kuru yerler hep gülerdi
Taglar başı ilderdi	Dağbaşları göründü
Ajun tını yılırdı	Dünyanın soluğu ılandı
Tütü çeçek çerkeşür	Türlü çiçekler sıralandı
Etil suwı aka turur	İtil suyu akar durur
Kaya tübi kaka turur	Kaya dibini oyar durur
Balık telim baka turur	Bütün balıklar baka durur
Kölün takı küşerür	Gölü bile taşırırlar

İLK ÖRNEKLERDEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇENİN ÖNEMLİ SÖZLÜKLERİ

Divanü Lugati't-Türk (1071) - Kâşgarlı Mahmud

Önemi: Türk dilinin Arapça kadar zengin olduğunu kanıtlamak ve Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış olması, içerisinde dönemin Türk bölgelerini gösteren harita olması, sözlü edebiyata dair birçok örnek ürünün olması.

Mukaddimetü'l-Edeb (12. YY) - Zemaşşerî

Harezmi Türkçesi ile ilgili bilgiler bulunur. Arap, İran, Türk ve Moğol dillerinin sözlüğü

Codex Cumanicus (14. YY) - Derleme

Karadeniz'in kuzeyinde yaşamış Kuman (Kıpçak) Türklerinin söz varlığı bulunur.

Muhâkemetü'l Lugateyn (15. YY) - Ali Şir Nevai

Türkçenin Farsçadan zengin bir dil olduğunu kanıtlama amacıyla yazılmıştır.

Lehçetü'l-Lugat - Mehmed Esad Efendi

Lehçe-i Osmani - Ahmed Vefik Paşa

Türkçeden Türkçeye ilk sözlük.

Kamus-ı Türkî - Şemseddin Sami

Adında Türk adının geçtiği ilk sözlük.

Türkçe Sözlük'ün ilk baskısı 1945 yılında yapılmıştır.

TIKLA, ABONE OL.

www.klasikhoca.com @klasikhocacom

[VIDEO DERS NOTUNU İZLE.](#)

www.klasikhoca.com [@klasikhocacom](#)

[TIKLA, ABONE OL.](#)

www.klasikhoca.com [@klasikhocacom](#)